

22. BÖLÜM

DİŞ HEKİMLİĞİ AÇISINDAN COVID-19 SEKELLERİ

Mert AKBAŞ¹
Arda ÖZGÖN²
Umutcan DEMİRAL³
Abdullah YAĞIZ⁴
Barış Altuğ AYDİL⁵

1. GİRİŞ

Koronavirüs ailesinin SARS-CoV-2 alt türünün 2019 yılında ilk defa insandan insana bulaştığı anlaşılmıştır. Bu yeni virüs, yayılım hızı ve mortalite anlamında diğer koronavirus türlerinden çok daha agresif seyretmektedir. COVID-19 virüsleri özellikle sinir tutulumlarından dolayı, maksillofasial bölgede birçok hasar bırakmaktadırlar. Bunlar; tat kaybı (korda timpani tutulumu) ve koku kaybı (olfaktör sinir tutulumu) gibi nöroloji alanını ilgilendiren etkiler ve ağız içi hasarlardır. Bu virüslerin doğrudan ve dolaylı etkileri arasında ülseratif mukoza lezyonları oluşturmaları ve bruksizm (diş sıkma) bulunmaktadır.

2. BRUKSİZM

Bruksizm, diş sıkma ve gıcırdatma ile karakterize tekrarlayan çene kası aktivitesidir. COVID-19 pandemisi sonucu ortaya çıkan gündelik hayattaki değişiklikler, ekonomik durgunluk ve içinde bulunulan hastalık tehlikesi insanların kaygı seviyesini arttırmaktadır. Stres ve kaygı gibi psikososyal faktörler bruksim ile bağlantılıdır.

Bruksizm diş aşınmaları, ilgili kaslarda ağrılar, yorgunluk, temporomandibular eklem rahatsızlıkları gibi pek çok probleme neden olabilir. Diş aşınmalar-

¹ İstanbul Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi AD dtmertakbas@gmail.com

² İstanbul Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi AD

³ İstanbul Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi AD

⁴ İstanbul Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi AD

⁵ Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi AD

Covid-19 enfeksiyonunun oral bölgede doğrudan ve dolaylı çeşitli etkilerinin olduğu artık bilinmektedir. Bu konuda daha fazla sayıda klinik araştırma ve gözleme ihtiyaç olduğu kanaatindeyiz.

KAYNAKLAR

- Alona Emodi-Perlman, Ilana Eli, Joanna Smardz, Nir Uziel, Gniewko Wieckiewicz, Efrat Gilon, Natalia Grychowska, and Mieszko Wieckiewicz Temporomandibular Disorders and Bruxism Outbreak as a Possible Factor of Orofacial Pain Worsening during the COVID-19 Pandemic—Concomitant Research in Two Countries *J Clin Med.* 2020 Oct; 9(10): 3250
- Akintoye, S. O., & Greenberg, M. S. (2014). Recurrent Aphthous Stomatitis. *Dent Clin North Am*, 281-297.
- Belenguier-Guallar I, J.-S. Y.-L. (2014). Treatment of recurrent aphthous stomatitis. A literature review. *J Clin Exp Dent*, 168-174.
- Fernando F, L. A. (2007). Guidelines for diagnosis and management of aphthous stomatitis. *Pediatric Infect Dis J*, 728-732.
- Koray, M., Ak, G., Kürklü, E., Tanyeri, H., Aydın, F., Oguz, F. S., . . . Ozdilli, K. (2008). The Effect of β -Glucan on Recurrent Aphthous Stomatitis. *The Journal of Alternative and Complementary Medicine*, 111-112.
- Marc Guaita, DMD, PhD and Birgit Högl, MD *Curr Treat Options Neurol.* 2016; 18: 10. Current Treatments of Bruxism
- Porter, S., Scully, C., & Pedersen, A. (1998). Recurrent aphthous stomatitis. *Crit Rev Oral Biol Med*, 306-321.
- Wallace A, R. H. (2015). Management of recurrent aphthous stomatitis in children. *Oral Medicine*, 564-572.
- Goyal, P., Choi, J., & Pinheiro, L. e. (2020). Clinical Characteristics of Covid-19 in New York City. *The New England Journal of Medicine*, 2372-2374.
- Puelles, V., Lütgehetmann, M., Lindenmeyer, M., & al., e. (2020). Multiorgan and Renal Tropism of SARS-CoV-2. *The New England Journal of Medicine*, 590-592.
- Tania Fernández-Núñez, Sara Amghar-Maach, and Cosme Gay-Escoda *Med Oral Patol Oral Cir Bucal.* 2019 Jul; 24(4): e416–e424. Efficacy of botulinum toxin in the treatment of bruxism: Systematic review
- Sinadinos, A., & Shelswell, J. (2020). Oral ulceration and blistering in patients with COVID-19. *Evid Based Dent*, 49.
- Xu, H., Zhong, L., Deng, J., & al., e. (2020). High expression of ECA' receptor of 2019-nCov on epithelial cells of oral mucosa. *Int J Oral Sci*, 8.
- Zou, L., Ruan, F., Huang, M., & al., e. (2020). SARS-CoV-2 viral load in upper respiratory specimens of infected patients. *The New England Journal of Medicine*, 1177-1179.